

**Голові спеціалізованої вченої ради
К 41.863.01 Одеського регіонального інституту
державного управління Національної академії
державного управління при Президентіві України,
доктору політичних наук, професору,
М.М.Іжі**

ВІДГУК ОФІЦІЙНОГО ОПОНЕНТА

кандидата наук з державного управління Білосорочки Світлани Іванівни на дисертаційну роботу Красіловської Зої Валеріївни на тему: «Становлення інституту медіації у системі публічного управління: теоретико-правовий аспект», подану до захисту в спеціалізовану вчену раду К 41.863.01 у Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність теми дисертаційного дослідження визначається багатьма чинниками, серед яких: тривалість судового розгляду справ та необхідність витратити значні фінансові кошти, низький рівень довіри населення до органів публічної влади, нестабільне соціально-економічне та політичне становище в Україні; внесення 02.06.2016 р. до Конституції України норми, яка передбачає, що Законом може бути визначений обов'язковий досудовий порядок урегулювання спору, одним із яких є медіація; відсутність нормативно-правового забезпечення медіації, внаслідок чого, легальна можливість її застосування як альтернативного способу вирішення спорів є ускладненою; дискусійність питання про можливість застосування медіації в публічно-управлінській сфері; необхідність гармонізації вітчизняного

законодавства в сфері публічного управління до кращих практик Європейського Союзу.

На користь актуальності обраної теми дослідження свідчить також і те, що, як встановлено автором, ця проблематика в науці державного управління є малодослідженою. Проблеми медіації перебувають переважно в центрі уваги дослідників інших галузей науки. В зв'язку з наведеним питання медіації в системі публічного управління потребує детального дослідження в науці державного управління.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджується також зв'язками з науково-дослідними роботами виконаними в Одеському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України: «Розвиток лідерства в публічному управлінні та забезпечення ефективного використання ресурсного потенціалу регіону» (ДР № 0113U001786) та «Організаційно-правовий механізм удосконалення державного управління в контексті глобалізаційних процесів» (ДР № 0113U002541), де особистий внесок автора як виконавця полягав в аналізі досвіду зарубіжних країн із питань організаційно-правового забезпечення медіації в публічному управлінні.

З цих позицій актуальність та своєчасність дисертаційного дослідження Красіловської З. В. є очевидною, а реалізація поставленої автором мети «обґрунтування науково-теоретичних засад дослідження інституту медіації для врегулювання конфліктів та наданні рекомендацій, щодо шляхів його впровадження в систему публічного управління України», дає можливість вирішити важливі питання сьогодення, й урахувати можливі зміни в майбутньому.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 25.00.01 – теорія та історія державного управління. Не викликає заперечень добре продумана,

логічна структура дисертації.

Автором чітко окреслено мету, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано основні дослідницькі завдання, визначено методологічний інструментарій наукового пошуку та обґрунтовано наукову новизну. Матеріал викладений грамотно, послідовно, відповідно до плану.

Для реалізації визначених у дисертації мети й завдань було застосовано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових, так і спеціальних методів наукового пізнання, емпіричного і теоретичного рівнів дослідження, які застосовувались на різних етапах, зокрема метод логіко-семантичного системного аналізу; метод порівняльного аналізу; метод історичного аналізу; метод категоріального аналізу; метод статистичного аналізу; метод комплексного аналізу та узагальнення; метод теоретичного моделювання тощо, завдяки чому було узагальнено нормативну документацію й наукову літературу за темою дослідження.

Наукові положення, висновки та рекомендації мають достатнє емпіричне та теоретичне обґрунтування, що обумовлено використанням значної кількості наукової літератури, законодавчих та підзаконних нормативних актів України, правових актів та документів зарубіжних країн, що дало змогу автору системно підійти до досягнення визначеної мети, дослідити різні аспекти обраної тематики та запропонувати шляхи становлення інституту медіації в систему публічного управління України.

Серед найбільш значущих результатів дослідження, що мають наукову новизну, можна відзначити: запропоновану пропозицію до законопроекту «Про медіацію», в якій встановлені критерії допустимості укладення угод про медіації з органами публічної влади, якими є:

- законність – відсутність у законі прямої заборони на вчинення дій, передбачених угодою;
- суспільна прийнятність – відповідність змісту угоди законам, що охороняють суспільну безпеку, порядок управління, суспільну мораль, права і свободи громадян;
- добровільність – наявність вільного волевиявлення сторін;

- правосуб'єктність – наявність у сторони права розпоряджатися предметом (об'єктом) угоди;

- спільне благо – відповідність суспільним інтересам, дотримання прав і законних інтересів інших осіб;

- відповідність компетенції – повноваження посадової особи на укладення угоди повинно входити в її компетенцію, визначатися нормативно-правовим чином і реалізовуватися відповідно до приписів компетенційних норм;

- регламентація – при укладенні угоди посадовець повинен діяти відповідно до цілей, задля досягнення яких йому надані повноваження, й не виходити за межі своєї компетенції (предметної, суб'єктної, територіальної та тимчасової);

- непідсудність – неприпустимість угод у спорах про законність нормативних актів, в силу наявності повноваження на визнання таких актів невідповідними законом тільки в судовому порядку (с. 155, додаток Д).

Разом з тим, визначено предмет і суб'єктів правовідносин, до яких не може бути застосовано медіацію, що обумовлено публічною значущістю та необхідністю дотримання принципів гласності та відкритості (с. 156, рис. 3.2).

Позитивно оцінюємо пропозиції щодо ефективного використання наявного інституційно-організаційного механізму держави для запровадження та поширення інституту медіації, а також його імплементації в систему публічного управління (с. 159 – 164, 167 – 168).

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих працях.

Аналіз дисертаційної роботи та публікацій дисертанта дозволяє підтвердити, що за підсумками науково-дослідної роботи за темою дисертації автором опубліковано 16 наукових праць, у тому числі 8 – у науково фахових

виданнях з державного управління, та 8 тез доповідей у збірниках матеріалів науково-практичних заходів.

Ступінь обґрунтованості та перелік публікацій наукових положень і висновки, сформульовані в дисертаційній роботі та достовірність одержаних результатів забезпечені аналізом значного обсягу джерел і достатнім масивом даних. Зміст автореферату ідентичний змісту дисертаційної роботи.

Практичне значення дисертаційної роботи.

Практична значущість наукових результати підтверджується відповідними довідками про їх впровадження, зокрема: при розробці навчально-методичного забезпечення семінарів у Вінницькому обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій (довідка про впровадження від 19.10.2015 р. № 207), під час розробки науково-методичного забезпечення управлінської діяльності Вінницької обласної державної адміністрації (довідка про впровадження від 20.10.2015 р. № 01.01-67/7072) та Головного управління Пенсійного фонду України у Вінницькій області (довідка про впровадження від 22.10.2015 р. № 2457/06-36/09).

Крім того, підготовлені дисертантом пропозиції можуть бути використані суб'єктами законодавчої ініціативи, органами публічної влади, вченими та викладачами наукових та навчальних закладів.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Разом з тим, високо оцінюючи дисертаційне дослідження З. В. Красіловської можна вказати на певні зауваження та побажання:

1. У назві, меті, завданнях, предметі, інших основних структурних компонентах і в змісті дисертації досліджуються шляхи впровадження медіації саме в систему публічного управління. Тому, на наш погляд, варто

було в першому розділі розкрити основні теоретичні засади публічного управління з позиції теорії систем.

2. Розглядаючи сутність поняття медіації (п. 1.2) дисертант зазначає, що її можна визначити як процедуру врегулювання спору й виділяє головні її ознаки, однак, на нашу думку, доцільніше було б детально розкрити стадії цієї процедури, а також кінцевий результат (форму) медіації. У параграфі 2.1 досить ґрунтовно розкрито місце медіації серед інших способів альтернативного вирішення спорів (такими як, судовий розгляд, переговори, арбітраж) та посередницьких практик (фасилітація, модерація, психотерапія та ін.), розроблено порівняльні таблиці. Але поряд з багатьма позитивними моментами, можливо, необхідно було б показати й недоліки (небезпеки), які містить у собі процедура медіації.

3. Метою дослідження, яку досягнуто, передбачено розробку шляхів упровадження в систему публічного управління України інституту медіації, а об'єкт дослідження – інститут медіації у сучасних державах (с. 2 автореферату). Однак, на наш погляд, ще більшої вагомості дослідженню додала б адаптація практики реалізації інституту медіації в країнах Європейського Союзу та в Сполучених Штатах Америки, де зазначена процедура альтернативного способу вирішення спорів вже тривалий час діє й дає можливість попередити негативні сторони її імплементації в публічно-управлінську діяльність України.

4. Одним із способів упровадження медіації в систему публічного управління в Україні здобувач визначає медіацію при врегулюванні конфліктів між громадою, органами публічної влади та бізнесом при прийнятті управлінських рішень на різних рівнях управління (с. 196 дисертації). Разом з тим, більш детального розгляду потребує визначення дисертантом механізму проведення медіації в цьому випадку та суб'єкти надання послуг медіації.

Проте висловлені зауваження та зазначені недоліки не знижують загальної позитивної оцінки теоретичного рівня та практичного значення результатів представленої дисертаційної роботи й можуть бути предметом наукової дискусії.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Красіловської Зої Валеріївни на тему «Становлення інституту медіації у системі публічного управління: теоретико-правовий аспект» є завершеним науковим дослідженням виконаним автором самостійно на актуальну тему. Дисертацію присвячено вирішенню важливого науково-практичного завдання, що полягає в теоретико-правовому обґрунтуванні необхідності запровадження в Україні інституту медіації для врегулювання конфліктів у системі публічного управління та практичних рекомендацій щодо його імплементації в чинний механізм публічної влади. Наукові висновки, теоретичні положення, практичні рекомендації свідчать про вагомий особистий внесок дисертанта в науку «Державне управління».

Незважаючи на деякі дискусійні положення й недоліки, які істотно не впливають на загальну позитивну оцінку дисертації, вважаємо, що за науковим і практичним значенням дисертаційна робота відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України, які висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління, та відповідає положенням п. 11 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.03.2013 р. № 567, а її автор – Красіловська Зоя Валеріївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.01 – теорія та історія державного управління.

Офіційний опонент:

**кандидат наук з державного управління,
провідний спеціаліст відділу прийому,
розподілу слухачів та зв'язків з випускниками
Харківського регіонального інституту
державного управління Національної
академії державного управління
при Президентіві України**

С.І. Білосорочка

Підпис засвідчую:

**доктор соціологічних наук, професор,
директор Харківського регіонального
інституту державного управління
Національної академії державного
управління при Президентіві України**

Л.О. Бєлова

Від 13.04.2017 р.

